

MODNÍ SVĚT.

9143. — Damské noční šaty. — Velkosti: 32, 34, 36, 38, 40 a 42 palce v prsou. Jest třeba 5 a půl yardu 36-palcové látky pro velikost 36-palceovou.

8924. — Damská zástěra. — Velkosti: Malá, prostřední a velká. Jest třeba 3 a půl yardu 36-palcové látky pro prostřední velikost.

9268. — Šaty pro dívky. — Velkosti pro 6, 8, 10 a 12-leté. Jest třeba 3 a půl yardu 44-palcové látky pro 8-leté.

9192. — Sukně pro dívky a malé ženy. — Velkosti pro 14, 15, 16, 17 a 18-leté. Jest třeba 3 3/4 yardu 44-palcové látky pro 16-leté.

Každý, kdo sobě předplatí na některý z našich listů, obdrží jeden módní vzorek — stříh úplně zdarma. Další vzorky za 10c jeden.

OTÁZKA TRUSTŮ.

(Jeden z redakčních článků správného čísla Česko-Amerického Venkova.)

Spojené Státy se svou úplnou svobodou osobní, v níž zahrnutá jest volnost práce, femesel, obchodu a průmyslu dávají všem lidem stejnou příležitost dělati to, co ku svému prospěchu považují za nejlepší, dokud neslaopu po tomto právu jiných. Nie nebrání vyučování neprospěchu, aby si založil banku, postavil továrnu na boty, nebo se stal farmerem, pekařem, obchodníkem a majitelem lékárny, jestli ví, jak "na to". To je jeho soukromnou věc.

Tato úplná a neomezená svoboda dovoluje všem třídám lidu založit si organizace za účelem zlepšení svého postavení a získání lepšího obživy své práce nebo anahy obchodu. Vidíme organizace dělnictva, které pracují k tomu, aby její členové mohli prodati svou práci za lepší cenu. Když se všichni farmeři sjednotili, že neprodají ani buší pšenice, dokud za ní nedostanou \$1.50 a ve svém požadavku setrvali, nikdo by je nemohl násilím nutiti, aby prodali levněji.

Jest tedy zcela přirozeno, že při této neomezené svobodě každá třída lidu chápá se hesla: ve spojení jest síla. Před 50ti lety měli jsme po celé zemi mnoho továrenků, již vyráběli jeden druh zboží, ohlíželi se každý po oděratelích a udržovali mezi sebou konkurenci, prodávajíc tak levně jak jen bylo možná, aby si udrželi nebo zajistili obchod.

aby se vzájemně protektovaly a když toho neudělaly samy, donutil je k tomu stát garancí bank, která jest vlastně jen spojením bankovních podniků pod kontrolou vládní, aby společnou silou jedna ručila za druhou. Pohlíželi na toto spojení bank státním garančním fondem se stanoviška ethického, musíme uznati, že není spravedlivým, aby dobrý, opatrný a spolehlivý bankéř musel svými fondy ručiti za špatného a v pádu potřebě nahraditi to, co špatný ztratil nebo ukradl. Ale výsledek dává lidu bezpečí a proto je musíme v celku schvalovati.

A tak, postupem času, sledovali továrníci, že ojedinelá továrna nebo závod nemůže sama o sobě kupovati materiál tak levně jako když jíh kupuje mnoho najednou a společně, že vzájemná konkurence ubírá jíh zisk, že nemůže jeden sám o sobě podnikati taková zlepšení závislá na právech patentních, jako když se jíh spojí více dohromady. A tak nastalo spojování, spolčování průmyslavé — začaly spolky, kterým zde v Americe říkáme trusty. Ty nejsou vlastní jen na této pevnině, ale bují a rostou všude jinde v průmyslových, pokročilých zemích světa, tedy i v Čechách. Tam se jim říká kartely.

Jak by mohl jeden záhon zakazovati někomu, aby se spojil s druhým, a onůž má stejné zájmy, a na druhé straně jiná skupině lidí podobné spojení dovoliti? Tu jest v Americe nemožno, leč bychom chtěli zníti fundamentální princip, na němž založena jest svoboda osobní v této zemi. Mohou-li se spojovati dělníci, aby si vymohli vyšší cenu za svou práci, musí totéž právo dána býti to-

várníkům, kteří spojením snaží se zajistiti výrobkům svým lepší cenu a sobě, odstraněním konkurence — zrovna jako dělníci udělali — pomoci si k lepšímu zisku.

Trusty jsou pouze přirozeným výsledkem rozvoje a pokroku lidstva. A tak jako dělnické Unie mají svou dobrou a svou stinnou stránku, zrovna tak jí mají trusty.

Slovo trust jest v nenávisi a slovo unie jest v lásce. A přece jsou to v podstatě synonyma. Zrovna tak, jako unie může býti lidstvu ku škodě, tam kde zneužívá nespravedlivě své síly a mocí, kde brání lidem mimo ní stojícím, aby si vydělávali chleba a prodávali svou práci za cenu, za jakou sami chtějí, tak jest tomu i s trusty. Trust může býti dobrý a trust může býti zlý. Opravdu máme v této zemi trusty, které daly lidstvu a svým konsumentům lepší výrobky a svému dělnictvu lepší výdělků a lepší poměry pracovní.

V amerického lidu jest obliben ten člověk nebo list, který nadává trustům a líč je šmahem jako nejhorší zlo a při tom horuje pro dělnické unie a každý jíh čin prohlašuje za šlechtný a lidstvu prospěšný.

My nestojíme o takový potlesk ani souhlas, který vychází z nedostatku vlastního přemýšlení a nedostatku pochopení. Jest naším cílem hlásati čtenářům pouhou pravdu — i když není pravda ta v souhlase se všeobecným názorem. My tvrdíme, že trusty jsou zrovna tak oprávněny jako každé jiné sdružení a že mohou vykonati pro lidstvo právě tolik dobra jako dělnické unie — spíše více. Dělnické unie mají jeden cíl před sebou — pouze zvýšení mzdy svých vlastních členů. To se nazývá dobrým a spravedlivým. Takové spolky kapitalistů, které mají za jediný účel zvýšení výdělků svých členů, jsou odsuzovány jako zločinné a lidstvu škodné. My si dovolujeme prohlásiti, že v obou jmenovaných případech jest spojení sobeckých a škodným celku. Unie jako trust — trust jako unie.

Víme, že v této zemi jsou některé kombinace kapitálu a průmyslu, které nepřinesly zvýšení ceny výrobků, ale za to umožnily výrobky lepší a dokonalejší. Víme o trustech, které dávají svému dělnictvu lepší pracovní podmínky, lepší zaměstnání v dílnách, ba mnohé výhody, jaké by jim malý vyrábětel nikdy dát nemohl. Naše vláda, to jest politická strana, která jest u vlády, (kdyby tam byla jiná, bylo by tomu zrovna tak) hoví populárním sentimentu a pronásláduje trusty. To stojí národ ročně miliony a víme, že až dosud výsledky všech těch soudů a zakročení rovnají se nule. Nemůže ani jinak býti. Sama porota obyčejných nešťastných občanů musí vždy uznati, že nemožno naše zákony trestati jednoho člověka proto, co jinému trpí, jednoho prohlašovati za zločince pro vše, kterou u jiného prohlašuje za enost.

Nechceme tím říci, že uznáváme trusty za užitečné — všechny šmahem — ale víme, že jsou mnohé kombinace kapitálu, které daly lidu v celku více prospěšných věcí a dělnictvu lepší pracovní podmínky, než mu vymohly samotné dělnické unie.

Nechť jest náhled našich farmerů o tak zvaném Harvester trustu, který spojil všechny ty trusty na sklizecí stroje, jakýkoli dovolujeme si podati zde odpověď, kterou tento trust dal vládě na žalobu, již proti němu začala, žádaje za jeho rozpuštění. Naš časopis má čtenáře z těch vrstev lidu, kteří nedají se ovládati chvilkovým sentimentem, ale dovedou samy myslat a samy přičíst ku svému vlastnému úsudku. Nuže, co praví Harvester trust v odpověď vládě na její žalobu?

International Harvester Co. byla založena se skutečným kapitálem. Její kapitál není rozdělen, ale představuje skutečnou hodnotu, která byla podílůky do obchodu vložena. Spojili se jednotliví vyrábětelé hospodářských strojů za tím účelem, aby mohli snadněji a levněji nakupovati lepší materiál, vlastně, aby si mohli dělati sami ze surovín. Aby

odstranili plýtvání, které jest v menší výrobě větším. Aby spojili všechny patenty a zlepšení, která vlastnily jednotlivé továrny a pomoci jíh všech dali konsumentům dokonalejší stroje.

Mocí a obchodní síly společnosti nebylo užito k potlačení konkurence, jak tomu dokazuje vzrůst neodvislé společnosti, která ve skutečnosti zvyšuje cenu svých akcií rychleji než tak zvaný trust. (Pozn. red. Pan Štřouf ve svém dopisu před nedávnem poukazyval na vzrůst ceny akcií neodvislé společnosti, založené proti tomuto trustu, které, jak je vidět, znamenitě svědčí o rostě rychleji než sám trust.) Trust sklizecích strojů není založen na využitkování patentního práva originálního vazeče, poněvadž to vypršelo již roku 1902 a každý má právo podle patentu toho sklizecí stroje dělati.

Jednotliví továrníci sami o sobě nebyli dosti silni, aby mohli rozvinouti obchod v cizině, ale spojením všech síla jíh se zvýšila a tak zahraniční prodej amerických sklizecích strojů byl roku 1903 pouze 10 millionů dolarů, kdežto roku 1911 dosáhl cifry 42 millionů.

Co se týče výdělků trustu společností odpovědí, že v minulém roce bylo zapláceno dividend na skutečný kapitál 5.92 proc. a celkový zisk obnášel 7.15 proc. Rozdíl byl obrácen na zlepšení a zvětšení závodu a obchodu v cizině. Knihy jsou otevřeny k nahlednutí stále.

Společnost popírá tvrzení vlády, že má monopol na výrobu sklizecích strojů a uvádí, že kromě ní jest v Americe 8 neodvislých společností, které vyrábějí vazečky, a mají kapitálu dohromady 109 millionů dolarů, dále jest 14 neodvislých továren na sekačí travní stroje a 181 jiných neodvislých továren na gasolinové stroje.

Od té doby, co se spojili největší továrníci dohromady, sklada cena vazečného provázku z 11 na 6 1/2 centu libra za sisalový a ze 13 1/2 na 7-8 centu za manilový. (Udané ceny jsou veľkoobchodní) Kromě toho začal trust vyráběti provázek z domácího lenu a zakoupil ho od amerických farmerů za 20 millionů dolarů, které zůstaly v zemi, místo aby šly do ciziny za sisal a manilové vlákno.

Tím, že společnost nyní poráží si sama dříví v lesích, může si vybrati lepší materiál a také tak činně. Vlastní výroba oceli umožnila jí levnější a lepší produkty. V tom ohledu ovšem ušetřil, ale na druhé straně věnuje půl milionu dolarů ročně na zlepšování svých výrobků, jejich zdokonalování a vydržuje celou armádu odborníků a vynálezců, kteří stále pozorují a pracují na tom, co by se dalo na stroje zlepšiti. Společnost tvrdí, že tím prospívá jen konsumentům, kterým se tak dostane lepších a dokonalejších strojů, než jaké by jí mohl dáti samostatný malý vyrábětel.

Hlavní důraz klade společnost na to, jak platí svým dělníkům, jaké zlepšení a bezpečnostní zařízení zavědla v dílnách. Plat dělnictva se zvýšil o 27 proc. od té doby co se neodvislé továrny spojily. Dílňy jsou opatřeny vším bezpečnostním a zdravotním zařízením, společnost sama o sobě zavědla úrazové pojišťování dělnictva, na které platí společně s pojištěnými, zavědla pojištění na život mezi svými dělníky, které je levnější než mohou dostati kde jinde. Konečně zavědla i pošli dělnictva na zisk a vyplácí svým zaměstnancům pravidelně "bonus" z toho co sama jíh práci získala. Dělníci mají u ní pensi.

Společnost každým rokem dává vládě výkaz o svém obchodu a když se jednalo o to, aby byla roku 1906 žalována dle Shermanova zákona, žádala vládu, aby prohlédla její knihy, závody, způsob výroby i obchodu a jestli ministerstvo spravedlnosti najde něco co by se nesrovnávalo se zákonem, aby nařídilo nápravu a společnost jí ihned zavědla.

Společnost vydává informace náhodou, kde nejlepší odborníci v zemi udělají rady tazatelům — farmerům a vydávají zdarma pro ně poučné bulletiny a časopisy. To jest spojeno ročně s velikým vydáním. Ale společnost uznává, že má občanstvo právo,

OBJEDNEJTE SI MAGNET PIVO V LÁHVÍCH Právý český ležák - ze žateckého chmele a nejlepšího sladu vařený V žádné domácnosti by MAGNET neměl scházet Nečekejte na poslední chvíli. Pište hned: ATLAS BREWING COMP. BOTTLING DEP. J. F. Roušar, řídící 2120-40 Laflin ul. Chicago Ill.

zadatí část zisku, jaký jí vznikl ze spojení se jednotlivých továren. Knihy starých podniků, před spojením se, dokáží vládě, že čistý zisk jednotlivých továrníků byl větším než jest nyní z podílu, které dostali v trustu co výměnu za své závody a kapitál, který dali do společného podniku. Během dvaceti let, před utvořením se trustu, udělalo ve S. S. úpadek 50 továren na hospodářské stroje. Dnes jest jíh více v činnosti než jíh bylo, když byl trust vytvořen. Proto nemůže vláda dokázati, že by se byl spikl k potlačení konkurence. Na konec společnost tvrdí, že vláda již deset let ví o její existenci a měla zakročiti hned a ne až teprve teď, když tisíce dělníků uložili si své úspory v akciích společnosti, a když počet podílníků dosáhl cifry dvakrát tak velké, jako by ve všech jednotlivých závodech před spojením. Dělnictvo zaměstnané v závodu kupuje za odměny, která mu přibude co podíl na zisku, akcie závodu a stává se podílňiky. Skoro každý šetrný dělník má již v závodě akcie a dostává své dividendy jako ten největší akcionář, ba více — neb dostane odměnu zvláštní na zisk v uznání své práce. Společnost tvrdí, že vláda nemá žádné příčiny jí pronásledovati. My jsme jisti, že porota občanů, která bude rozhodovati o případě I I C, nebude moci uznati trust vinným. Jinak by musela tímž způsobem rozehnatí dělnické unie, zašlapati v prach rovnost všech před zákonem. Když se dnes spojili 4 farmeři, mající farmy v jedné sekci. Každý dostal ve společnosti tolik akcií, co by byla cena jeho majetku, který do spolku dal, a společně nakoupili lepších strojů, celá plocha sekce by se najednou obdělala stroji parními neb gasolinovými, zasela, sklídila a pak výhodně prodala odesláním v oceňujících karách do hlavního trhu — Kdo by jim to mohl zákonem zakázati, že nesmí takto společně pracovati, jestli by na konec roku sledovali, že jim tímto způsobem spravovaný majetek více vynesl než když obdělávali každý svou farmu zvláště? Když se všichni farmeři spojili k dovedení nejen lepších cen výrobků, ale i levnější výroby, kdo by mohl právo potlačovati je za to k soudům jako zločince? Proto jest třeba postavit si a přemýšletí než odsoudíme kombinace průmyslavé a vyšetřiti napřed, jestli skutečně nemají také celku prospěšné stránky a nebo jestli jsou založeny jen za účelem vyvrátní lidu. My uznáváme, že jest v Americe jeden trust, který jest zločinný, kriminální a který by měla býti sibičene trestem, a to jest trust peněžní, který jest v rukou Morgana a jenž ovládá hotové peníze v celé zemi, aniž by z toho dal ko-

mu jaký benefit. On se zmocnil prostředku výměnného, který patří všem. Na ten by se měla vláda vrnout a ne házet písek do očí lidu žalobami proti takovým kombinacím, o nichž předem ví, že je nebude moci usvědčiti ze zločinu. Dále olejni trust Rockefellerův nedal ještě nikomu výhody a užtku z toho, co na národu vyděl. Jeho cílem bylo, jest a bude pouze vlastní zisk. Co udělala vláda proti němu? Když již ho měla před nejvyšším soudem — soukromě se s Rockefellerem dohodla, že trust dobrovolně rozpustí. Rozpustil —? Ano? — Kdo tomu věří, ať se zeptá, co stál gasolin před "rozpuštěním" a co stojí dnes. — Žalobou Harvester trustu chtěla si naše vláda navnaditi před volbou farmáře. Jáme jisti, že toto nejsou tak hloupí, jak se páni ve Washingtoně domýšlejí. Proč nechytí Morgana, Rockefellera a podobné dobrodince lidstva, kteří nepáší nic jiného než zločin a zlodějství a nedají nikomu na světě ze svého lupu ani centu?

HLEDÁTE DOMOV?

Na přání mnoha našich odběratelů a vědouce, že dnes jest velká síla nesvědomitých pozemkových jednatelů v této zemi, kterým se jen o to jedná peníze z našeho lidu vylákat, uminili jsme si, že podáme čtenářům našich časopisů spolehlivou informaci o krajinách, do kterých se hodljí přistěhovat, a o okolnostech, které tam existují. Naši informace násime ovšem čerpat z vládních a státních raportů a sčkoliv tím máme hodně práce nemáme svým čtenářům za tuto práci něčeho čekat, pouze jen za výlohy kolků, papíru a obálék. Ale čtíme, že tím se našim čtenářům velice zavděčme a jelikož jsme první český časopis, který podává kteroukoliv informaci svým čtenářům soukromě a spolehlivě, doufáme, že snaha naše bude uznána. Na výlohy doposáti a kolků zašlete l0c na: INFORMACE, Pokrok Publ. Co., 1417-19 So. 13th Str.,

NOVÉ OBOUSTRANNÉ TALÍŘOVÉ ČESKÉ RECORDY,

zpívané panem B. Ptákem, členem Národního divadla v Praze. —Cena 75c.

Vzpomínka, valčík. U hrubu malíčky. Ach, což bych já šporoval. Listochu dohový. Kde domov můj? Šeč malíčku. Vltávci, má panenko. U ohánka jsem já stával. Následující recordy jsou hrané Princess Military band: Vy kvídáčky, pochod. Už je malá chvílka do dne, pochod. České písně, valčík. Pochod generála Filipoviče — a jiné. Pište si o nové seznamy. Při objednáve jednoho tuču recordů hradim expressní výlohy sám. Josef Jiran, 1333 W. 18th Street, Chicago, Ill.